מאי שנא מדרבא דאמר רבא אין חולקין אלא אם כן מכירין משום דמיישינן לבית דין טועין. פירוש אם היו חולקין אע"פ שלא הכירום היו סבורין בית דין אחר שהכירום בית דין לראשון ויתירוה לשוק על ידי לותה חליצה ולא גרסי' מאי שנא מדרבא אמר רב סחורה ואי גרס הוי כמו וכו' וממילתיה דרבא קפדיך כפירוש רבינו שמואל והכי איתא בפרק מצות חליצה (יבמות דף קו. ושם) בספרים ישנים אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא חולקין אע"פ שאין מכירין ואין חוששין לבית דין טועין כשיודו בבית דין אחר שחלצה או שמיאנה שיתירוה ע"י חליצה ומיאון זה שידעו שבית דין הראשון לא הכירום ורבא דיליה אמר אין חולקין אלא אם כן מכירין דחוששין לבית דין טועין כדפרישית ורש"י גרס בפרק מצות חליצה (שם) איפכא בההיא דרב סחורה דחוששין לבית דין טועין ובההיא דרבא אין חוששין ופירש דקאי אלפיכך אין כותבין שאם כתבו לה עדים גט שחלצה או מיאנה ואם כתבו ואשתמודעינהו לאחותי הוא חוששין שמא תראה גיטה לבית דין אחר ויטעו ויסברו שבית דין ראשון לא חלצו אלא אם כן הכירו לכך אין כותבין ואין להקשות דכי לא יכתבו נמי גיטא שמא יעידו בב"ד אחר ויטעו דהא אם יבאו עדים עצמן יוכלו ב"ד שני לברר על ידם אם הכירום ב"ד הראשון ורבא אמר כו' לפיכך כותבין ואין חוששין לב"ד טועין פי' הואיל ואין חולקין אע"כ מכירין כותבין עדים שראו שחלצה (ד) אע"פ שאין מכירין ואם חוששין שמא טעו בית דין הראשון בהלכה וחלצו ואע"פ שלא הכירו וקשה דהשתא לא הוי ב"ד טועים דרב סחורה ורבא שוין דבית דין טועין דמילתיה דרב סחורה היינו ב"ד אחר ורבא היינו ב"ד הראשון ועוד דלפי גירסת רש"י צריך למיגרס הכא מאי שנא מדרבא אמר רב סחורה דממילתיה דרב סחורה פריך ומיהו יש ספרים דגרסי הכי אבל אין גרלה לר"י אלא כמה ספרים וכגירסת הספרים ישנים דמצות חליצה: אחרת אלא שטר זה יתקיים בחותמיו: **ואם ר' מאיר.** מן הדין היה מרע לתבוע לגזה אלא דחיים רבי מאיר לבית דין טועין שיהו סבורין שהעדים לא כתבו אלא אם כן הכירו ואם יצריכו ליורשין לבא לו להודות לדברי חכמים ולומר כותבין משום דאין פנאי לסייבה רשיה: **אלכתא אין חוששין לבית דין טועין.** אלא כותבין אע"פ שאין מכירין כרב נחמן אליבא דרבנן: **ה"ג מאי שנא מדרבא דאמר רבא אין חולקין כו'.** ול"ג דאמר רבא אמר רב סחורה דאיכא חולקין ומתאנין אע"פ שאין מכירין קאמרי בפרק מצות חליצה אבל רבא דיליה אמר אין חולקין כו' ואי גרס להו הכי גרס ומאי שנא מדרבא דאמר רבא אמר רב סחורה חולקין כו' ורבא דיליה אמר אין חולקין כו' ואדרבא קאי גמרא ופריך מ"ש הא דספקינן אלכתא אין חוששין מדרבא דס"ל חוששין: **אין חולקין אא"כ מכירין.** יבם ויבמה שבאו לפניהו לחלוץ ואין אנו יודעין שהוא יבמה אין נזקקין להם ב"ד לחלוץ כדמפרש טעמא לקמן דחיישינן לב"ד טועין שאם תבא לישאל לב"ד אחר ע"י חלילת ב"ד ראשון שחלצו לה בלא הכרה יתירוה ב"ד שני לפי שיהו טועין לומר לא חלצו לה בית דין ראשון אא"כ הכירו שזה יבמה ואם ידעו הלכה זו שחולקין אע"פ שאין מכירין הלכך תקנו דאין חולקין אא"כ מכירין וכה"ג איכא למימר נמי אין ממאנין אין בית דין נזקקין למיאון עד שיכירו שניהם מהאי טעמא גופיה: **לפיכך.** כיון שאין חולקין אלא אם כן מכירין כותבין עדים גט של חליצה ומיאון להתירה אע"פ שאין מכירין דהא ודאי ב"ד הכירו כשחלצו ומיאנו והלכך אם כתבו לה עדים ראינו שחלצה ומיאנה מפלוני אפילו לא כתבו בו ואשתמודעינהו ניסת בעדות זו: **מאי טעמא.** אין חולקין אלא אם כן מכירין לאו משום דחוששין לבית דין טועין כדפרישית שאם אתה אומר חולקין בלא מכירין טעמא בית דין שני להשיאה בלא בדיקה שיהו סבורין לא חלצו אלא אם כן הכירו שטועין בהלכה זו (וסבורין חולקין אע"פ שאין מכירין) ועל"ג נמי ניחוש לבית דין טועין ולימא אין כותבין כרבי מאיר: **ומשני כי דינא בתר כי דינא לא דייקי.** כלומר גבי חליצה ומיאונין לפיכך תקנו אין חולקין אלא אם כן מכירין שאם אתה אומר חולקין אף על פי שאין מכירין אתם ודאי חיישינן לב"ד טועין שיטעו ב"ד שני לומר כי יפה הכירו ב"ד לראשון כשחלצו דב"ד שני בתר ב"ד ראשון לא דייקי הכיון לחליצה ומיאונין גב' כדתנן בכתובות (דף ג.) קמו ב"ד במילתא ושפיר עבוד חליצה ומיאונין: **כי דינא בתר עדים דייקי.** כגון הכא גבי גוטא שכיב מרע לא יטעו ב"ד לומר לא כתבו עדים אלא אם כן הכירו אלא ידקדקו אחרי העדים אם הכירו בדבר אם לאו והלכתא אין חוששין לב"ד טועין דאין מכירין: **מתני' אאב תולש ומאכיל.** אהכותב נכסיו לבנו לאחר מותו קאי דאקני ליה גופא מהיום ופירי לאחר מיתה והלכך מאכיל האב בחייו פירות שתלש לכל מי שירצה אבל מה שהניח מחובר לקרקע בשעת מיתתו אע"פ שעומד לתלוש הרי הוא של בנו מקבל מתנה ודוקא בנו אבל הכותב נכסיו לאחר אפי' מה שהניח מחובר לקרקע בשעת מיתתו הרי הן של יורשים שדעתו של אדם קרובה אצל בנו יותר מאחר והכי מוכח בגמרא: **הרי הוא של יורשין.** ולא למקבל מתנה לבנו: **גמ' ומקשינן תלוש אין.** מה שהניח תלוש הרי הן של יורשין אבל המחובר הרי הוא של מקבל מתנה דכגופה של קרקע דמי ואקנייה ניהליה לאחר מיתה:

ידה על העליונה *רצה נוטלתן *רצה נוטלת כתובתה א)*ושביב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני בעל חובי כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו ואם אמר בחובו נוטלן בחובו משום דאמר כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר אמר רב נחמן אמר לי הונא הא מני רבי עקיבא היא דדייק לישנא יתירא דתנן ב)ולא את הבור ולא את הדות אף על פי שכתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אין צריך ליקח לו דרך ומודה ר"ע בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך אלמא כיון דלא צריך וקאמר לטפויי מלתא קאתי הכא נמי כיון דלא צריך וקאמר לטפויי מלתא קא אתי: ת"ר שביב מרע שאמר מנה יש לי אצל פלוני ג)העדים כותבין אף על פי שאין מכירין לפיכך כשהוא גובה צריך להביא ראיה דברי ר' מאיר וחכ"א אין כותבין אא"כ מכירין לפיכך כשהוא גובה אין צריך להביא ראיה אמר רב נחמן אמר לי הונא תנא רבי מאיר אומר אין כותבין וחכמים אומרים כותבין ואף רבי מאיר לא אמר אלא ג)משום בית דין טועין אמר רב דימי מנהרדעא ד)הלכתא אין חוששין לבית דין טועין ומאי שנא מדרבא ה)דאמר רבא ו)אין חולצין אלא אם כן מכירין ז)ואין ממאנין אלא אם כן מכירין ח)לפיכך כותבין גט חליצה ט)וגט מיאון ואע"פ שאין מכירין ה)(מ"ט לאו) משום דחוששין לב"ד טועין לא י)ב"ד בתר בית דינא לא דייקי בית דינא בתר עדים דייקי: **מתני'** יא)האב תולש ומאכיל לכל מי שירצה ומה שהניח תלוש הרי הוא של יורשין: **גמ'** תלוש אין מחובר לא והא

ידה על העליונה. וכגון (ו) שלא מחלה לו בכך: **לא אם הכבר.** שכבית: **ולא אם הדום.** שכבית אין מכורין בכלל בית (ב) דלקח על פי שכתב לו עומקא ורומא של בית דתמשמן הן בפני עצמן ולא אהני עומקא ורומא אלא למקני עומקא ורומא כדאמרן בפרק המוכר את הבית דמסתמא לא קני אינים עומקא ורומא: **וצריך למולר ליקח לו דרך.** לבורו ולדוחו שייר לעצמו דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו דרך: **אאין צריך.** דהא חוץ מאלו לא הוה צריך למימר למעוטי בור ודות דהא מסתמא לא קני להו לוקח אלא לטפויי לו שיור דרך לבור ודות עצמו כתכיון ומיהו רבנן נמי מודו דכל ליתנא יתירא לטפויי אתי היכא דאיכא מידי לטפויי כי הכא בהך בריתא והא דאמרן הא מני רבי עקיבא היא דלא דוקא דהוא הדין לרבנן אלא משום דאסכחן ברבי עקיבא בהדיא דדרים ליתנא יתירא מוקי לה כר' עקיבא: **סעדים כותבין.** מה שמעמין זכרון עדות שהיתה בפניהו שאמר פלוני שכיב מרע שפלוני חייב לו מנה ומה שמעמנו כתבו ותתמנו: **אע"פ שאין מכירין.** אם הלוה לו אם נתחייב לו כלום אם לאו: **לפיכך.** שנתנו חכמים רשות לעדים לכתוב מה שמעמנו אף על פי שאין יודעין אם אמת אם שקר לריכין היתומים להביא ראיה לגבות מאותו פלוני דעדים אלו מה שמעמנו מפי השכיב מרע כתבו והם לא ידעו אם ממש בדברו אם לאו: **וחכמים אומרים אין כותבין וכו'.** דחיישינן לבית דין טועין שירלו שכתבו העדים ויהו סבורים שהעדים לא כתבו לוותת שכיב מרע עד שחקרו תחלה היטב וידעו שדברו אמת כדאמר ריש לקיש בכתובות (דף יפ.) אין העדים חותמין על השטר אא"כ נעשה בגדולו ואמר נמי עדים שחתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בב"ד הלכך אין כותבין אלא אם כן מכירים שדברו אמת: **אינו צריך כו'.** שהרי לא כתבו אלא אם כן הכירו (ג) ואינו לריך להביא ראיה

(ו) כתובות מ: ב) לע"ל סנ:סד.ע.ר.ק.ק.[מיר ז.]: ב)[לקמן קסד. יבמות קו. כתובות לג. סנהדרין ל.] ד) יבמות קו. ה) [מלשון תוספות ד"ה מ"מ מדרבא וכו' אא"כ מכירין משום דחיישינן ב"ד טועין ולא העתיקו מ"מ לאו דלאה יפה ד"ל והדין עמהם כמבואר לשמעיין]:

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה יהא וכו' אלא מחלה. נ"ב בלומר לאסוקי היכא דעבאה שוחף בין הכנים ובשקה דמחלה לו כתובת: בכך כדלעיל בדף קלב: (ב) ד"ה ולא את הדות וכו' ולא"ע: (ג) ד"ה אינו צריך וכו' אא"כ הכירו והלכך אינו לריך: (ד) תוס' ד"ה מאי שנא וכו' שלא שחלצה גם תלוה אע"פ שאין מכירין:

רבינו גרשום

ודלמא בראוי לה בחובו קאמר ליה. והכי נמי בראוי לה בכתובתה והכי נמי בראוי לו בבכורתו ואמאי נוטלן ונוטל את חובו: דתנן המוכר את השדה סתם לא מכר לו את הבור ולא את הדות שבתוכה אע"פ שכתב לו עומקא ורומא וצריך ליקח לו מן הקונה דרך לילך לבור ולדות. שבשמכר לו את השדה לא שייר לעצמו שום דרך בשדה דמוכר בעין יפה מוכר דברי ר' עקיבא: וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך. דמוכר בעין רעה מוכר: ומודה ר"ע בזמן שאמר לו. הריני מוכר לך עומקא ורומא חוץ מאלו בור ודות שאין צריך ליקח לו דרך. דאפילו לא אמר חוץ מאלו לא היו מכורין בור ודות. וכיון דאמר חוץ מאלו לטפויי מילתא אתא. דשייר לו דרך בורו. אלמא כל לישנא יתירא לטפויי מילתא קאתי: העדים. ששמעו הצואה: כותבין בלשון עדות. שכך צוה פלוני:אע"פ שאין מכירין. גוף המעשה אם אותו פלוני חייב לו מנה או לא: לפיכך. הואיל ויכולין לכתוב אע"פ שאין מכירין עיקר הדבר לפיכך כשבא היורש לגבות חובו אותו מנה מאותו פלוני. צריך להביא ראיה עדים שחייב לאביו שאלו עדים אינה ראיה שאין מעידין אלא על מה ששמעו מפי שכיב מרע. אינו צריך להביא ראיה. אחרת לפי שלא היו כותבין אלא אם היו מכורין שהוא חייב לו לפיכך אין צריך להביא ראיה אחרת אלא הן: אמר רב נחמן אמר לי הונא ר' מאיר אומר אין כותבין אלא אם כן מכירין וחכ"א כו'. והיינו איפכא מלישנא קמא: ואף ר' מאיר לא אמר. דאין כותבין אא"כ מכירין אלא משום דחוששין לב"ד טועין. דשמא יביאו היורשין כתב עדות הצואה לפני ב"ד ולא ידקדקו ב"ד אם עדים הללו שחתומים על אותה צואה אם לשום עדות צואה בלבד חתמו או משום שהיו יודעין באמת שפלוני היה חייב לו ישמו ב"ד שני אבל הכא דאמר שכיב מרע יש לי מנה אצל פלוני העדים כותבין אע"פ שאין מכירין דאין חוששין לב"ד טועין בדבר כל עדים יודעין החוב. ורבנן לא חיישי דליטעי ב"ד בהכי הלכך אין חוששין לב"ד ידקדקו בדבר ולא יחייבו לו ליתן בלא שטר ראיה אחרת: ומאי שנא. פליתא דרב דימי מההיא דרבא: דאמר רבא אין חולצים. ב"ד ליבם אלא[א"כ] מכירין שזו יבמתו של זה. ומכירין נמי שזו ממאנת היא ארוסה של זה. ומכירין נמי חולצין ולא ממאנין אא"כ מכירין אם לא כתבו אותו ב"ד שחלצו [בפניהם] גם חליצה או גם מיאון שלא הספיקו. ויבאו עדים שהיו באותה חליצה לפני ב"ד אחר ואמרו ב"ד לא הספיקו לכתוב גם חליצה כתבו לה אתם גם חליצה או גם מיאון כותבין לה זה ב"ד גם חליצה ומיאון אף ע"פ שאין מכירין היבם. מאי טעמא.אין חולצין ב"ד ראשון אא"כ מכירין לאו משום דחוששין לב"ד טועין. דאיכא למיחש דאי לא היו מכירין ב"ד ראשון שברי הללו ב"ד שני לעולם לא היו נזקקין להלוץ להם ב"ד אי לאו דמכירין אותן ויטעו בכך והיו כותבין גם חליצה. והכא נמי לדב רימי ליחוש לב"ד טועין. ומשני רב דימי בי דינא בתר בית דינא לא דייקי. הללו ב"ד שני לא ידקדקו על ב"ד ראשון אלא אם כן מכירין וסומכין הללו עליהן וכותבין [והלכך] אין חולצין אא"כ מכירין כדי שלא ישמו ב"ד שני אבל להיכא דאמר שכיב מרע יש לי מנה אצל פלוני העדים כותבין אע"פ שאין מכירין דאין חוששין לב"ד טועין בדבר כל עדים מדקדקי ב"ד עליהם אי ידעי גוף החוב אי לא ולא יוציאו דאי מנה בלא ראיה גמורה הלכך אין חוששין באן לב"ד טועין: **פים.** האב תולש. מן פירות הקרקעות הללו שכתב לבנו אותן כל ימי חייו[ומאכיל] לכל מי שירצה. ובמה שהניח תלוש בשעת מיתה. הרי הוא ליורשים כולם: ומקשינן מה שהניח תלוש בשעת מיתה הוי ליורשי. אבל פירות מחוברין שהניח בקרקע לא היו יורשין כולן אלא דהאי בן בלבד שכתב לו גוף הקרקע. כלומר ולא הוי

ה"ג והתניא שמין את המחוברין ללוקח. ובתוספתא דכתובות היא שטויה מכר הבן ומת האב אם יש בנכסים המחוברים לקרקעות שמין לו ולעולם מיהא קתני הכותב כל נכסיו לבנו לריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה ופירושה הכותב כל נכסיו מהיום ולאחר מיתה לבנו והלך לוהו הבן ומכר הנכסים הללו בחיי אביו ואחר זמן מת האב זכה הלוקח במה שמכר לו בגופה של קרקע ואם יש בנכסים פירות המחוברין לא זכה הלוקח אלא בגופה של קרקע אבל בפירות אע"ג דמחוברים הן ליורשין הן לפיכך שמין אותן ללוקח ונוטלן דמיהן ליורשין: **ומשני כאן בבנו.** מתני' שכתב לבנו ולא מכרן לאחר בחיי האב דדעתו של אדם קרובה אצל בנו כדמפרש לקמיה דלדעת כן אקני ליה גופא לאחר מיתה עם פירות המחוברין דליזכי בהו איהו גופיה ולא לדעת כן שיזכה בהן הלוקח מכבר בחייו לי' ומי הבן עצמו לא אקני ללוקח דהוא אחר אלא הגוף ולא הפירות אע"ג דמחוברין: **כאן באחר.** שמכרו הבן לאחר בחיי האב וה"ה אם כתבו האב לאחר מהיום ולאחר מיתה שאין לו חלק במחוברין: **מתני' הניח בנים גדולים וקטנים.** בדלא כתב נכסי' מיירי: **מפרנסין.** לבום וכסות: **נזונין.** מזונות ממש ולפי שפרנסת הגדולים מרובין מפרנסת הקטנים ומזון הקטנים וטפולן מרובה משל גדולים לכך הולרך לומר שהקטנים מעכבין על הגדולים מלהתפרנס והגדולים מעכבין על הקטנים מליזון מתפוסת הבית אלא חולקין בשוה ומתפרנס ויזון כל אחד מחלקו: **נשאו גדולים.** נשים ועשו לרכי חופה מתפוסת הבית לאחר מיתת אביהן קודם חלוקה ישאו גם הקטנים כמו כן קודם חלוקה: **ואם אמרו קטנים.** לאחר מיתת אביהן הרי אנו נושאים עתה כמו שנשאתם אתם בחיי אביהן: **אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהם.** בחייו נתן והכי מפרש לה בגמ': **הניח בנות.** ולא בנים: **גדולות וקטנות כו'.** הכי מיפרשא מולה כדפרשינן נבי בנים: **נשאו גדולות.** לאחר מיתת האב ישאו ממי קטנות: **וזה אומר בבנות.** היכא דבנות יורשות מהיכא דבנים יורשין והיכא ממי בנות בהדייהו שהבנות מזונות מן הבנים בנכסים מרובין כדתנן בריש פירקין דלקמן הבנים יירשו והבנות מזונות דהכי הוה תנאי כתובה בן נוקבן דיהויין ליכי מיכלי לאיון מתזון מנכסי כו': **ואין מזונות** (ה) **מן הבנות.** הקטנות מן הגדולות דבמקום שהן יורשות כל הנכסים ליכא תנאי כתובה דמזון בן נוקבן: **גמ' גדול אמי.** אמשא ומתן בנכסים ואיכא הגאה ליתמי כי מיכסי מלבושים גאים כי היכי דליתמעטו מיליה: **מאי דעבד עבד.** ולא יטלו כנגדו ומיהו לכתחלה אין לבזבז במנון אחיו כל כך: **בארכא.** אדם בעל שאין לסם ריוח בדבר: **מאי קאמר.** דמתני' לפי משמעותה קשיא ריש לסיפא דקתני ריש שאו גדולים ישאו קטנים והדר תני אם אמרו קטנים דמשמע לא ישאו קטנים: **ועמדה ונישאה.** והכניסה כל נכסיה לבעלה כדרך נשואה: **בעל לוקח הוי.** מי שיוהו רבנן בנכסי אשתו בחייה בין לאחר מיתה כדין לוקח או כדין יורש ונפקא מינה לכל דיינין החלוקין בין מקח לירושה כי הכי לקמן בשמעתין: **ישאו קטנות מבעל.** חלקם המגיעם אלמא יורש הוי: **ישאו קטנות לבעל.** מממון אביהן המוות ועומד עדיין בתפוסת הבית כנגד אותו ממון שנטלה הגדולה: **ומקשינן והתני ר' מייר נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל.** אלמא מיד הבעל מוליאים מכלל שהכניסה לו כל הממון ואפי' חלק הקטנות ומעמ מינה מדמוליאין מידו דיורש הוה דאי לוקח הוה מלוה על פה הוא ולא מריח ממשעבדי ומשני לעולם לוקח הוי מילוה בשטר היא אי פרנסת הקטנות דשאני פרנסת גדולין דאית ליה קלא וכמולה בשטר דמיא הלכך טריפא ממשעבדי ומוליאין אפי' מיד הלקוחות דגרסינן בפ' מליאה האשה אחמין שמעבדו מוליאין אפי' מיד הלקוחות לפרנסה ואין מוליאין למזונות וכל שכן מן היורשין ולעולם אימא לך לוקח הוי ולענין לוותה ואכלה וניטלת לא בגינן מבעל: **אמר ליה רב פפא לרבא.** דבעי למפשט מדרבי חייא יורש הוי: **נאו היינו דשלא רבין כו'.** ומהא איכא למפשט שפיר דיורש הוי: **אלמנתו נזונת.** בתנאי כתובתה שכך כתב לה ואת תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסיי כל ימי מיגר אלמלותיך: **ניפה הכא.** והכניסה הנכסים לבעלה אלמנתו מזונת מנכסיו: **מתה הכא.** וירשה בעל: **אמר רב יהודה כו'.** אמורא הוא: **ואמרו אלמנתו נזונת.** דלעולם היא מזונת עד שתנשא או שתתבע כתובתה או שילו היורשין ליתן לה כתובתה כדאמרינן בכתובות: **לי אמרת בשלמא.** בעל בנכסי אשתו אפילו בחייה יורש הוי משום הכי קתני נישאת הכא אלמנתו מזונת מנכסיו דאע"ג דמזון האשה והבנות לא טרפא ממשעבדי דהייהו לקוחות מיורשין מיהא גבית: **אלא לי אמרת לוקח הוי אמאי מזונת.** והתנן בהמזקין (גיטין ד' מה:) אין מוליאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם: **והא תנן.** בבכורות: **שאין חוזרין.** לבעליהן שאין חוזרין אלא ממכר: **הבכורה.** חלק בכורה הבכור כדמפרש התם מתנה קרייה רחמנא לתת לו פי שנים: והיורש

והתניא שמין. גרסינן דברייתא היא בתוספתא דכתובות כמו שפירש ר"ש: **מתני'** בסדרה. בכל הספרים כתוב סדרא ברים ובערוך גרס סדרא בדלית והוא לשון סקט כמו ותסקוט האדן ומתרגמינן ושדיכת לרעא (שופטים ה) כלומר אדם בעל וסקט אינו עוסק בכלום וכן יודע ליד אים שדה ומתרגמינן מחשדכן (בראשית כה) שהיה נח וסקט ובהתובל (נ"ק דף נב: ושם) מעייל ואזל דיקלא ביתא לגבי קיני דסדרא ז): והיורש

אמר רב פפא לרבא (ה) **ונלמה דנוח כוונו הרמב"ם והטוס' ונתנו והתניא גרסי' ור"ל לאפוקי מגי' רבינו.**

דאפי' הוי גדול אחי: בשדרא עם קטנים. כלומר אדם בעל שאין מרויח מן הנכסים כלום אבל אחר שמרויח מאי דעבד עבד: בשדרא פשיטא. דאין מתפרנסין הואיל דלית להו תנאה מינה לא מחלי ליה: מהו דתימא. מחלי ליה משום דלא תגזל שלא ילך ערום ויחף וקמ"ל דלא: נשאו גדולים מן הנכסים: אם אמרו קטנים כו': מאי קאמר. כלומר היכי מתרצי מתני' דרישא קתני נשאו גדולים ישאו קטנים דמשמע דשוין אהדדי וסיפא קתני אם אמרו קטנים הרי אנו נושאין בדרך שאתם נשאתם אין שומעין להם דמשמע דלא שוין אהדדי: אמר ר' יהודה ה"ק נשאו גדולים. אשה מתפושת ישאו קטנים נמי כנגדן מן הממון אבל אם נשאו בחיי אביהן ונתן להם אביהן ממון אם אמרו הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאין עכשיו מתפושת הבית בדרך שנשאתם אתם בחיי אביהן אין שומעין להן אלא מחלקין הירושה: הניח בנות גדולות וקטנות כו'. כדפפ' נבי בנים הכי נמי מפרשינן נבי בנות. וכי היכי דמקשי' ומתרצי' נבי בנים ה"נ נבי בנות: זוה החומר בבנות מבנים. שהבנות נזונות מממון הבנים בנכסין מועשין והבנים ישאלו על האתרים: ילמדנו רבינו. בתולות כו'. דכתיב אלמנה שלותה ממון מאחרים ואכלה ואח"כ עמדה ונישאת לבעל קודם שתשלם והביאה לבעל נכסים מאי: בעל בנכסי אשתו (יש לו דין) לוקח הוי אי יורש הוי. [לוקח הוי] ולא יפרע כלום משום דמלות על פה אינה נוכה מן הלקוחות דלית ליה קלא למלות על פה. או דלמא יורש הוי ונוכה כו': מאי לאו נשאו גדולות לבעל שלוו ונתפרנסו מממון הקטנות ונישאו לבעל הגדולות ישאו קטנות מה שלוו ואכלו אהיותיהן משלהן ישאו מממון הבעל אלמא דבעל בנכסי אשתו יורש הוי ויש לו דין יורש ומלות אם לוקח הוי ומתני הכי נשאו גדולות ומתפרשת הבית הכי נמי כשנשאו קטנות לבעל ישלו בעלה לפי כי על היורשין ליתן לה לאלמנה מן הלקוחות: א"ל רב פפא לרבא לאו היינו דשלא רבין באגרתיה. דבעל יורש הוי: מי שמת והניח. אשתו ובת שיהא של שניהם ואין לה יורש אלא אלמנתו נזונת מנכסי בעלה לפי כי על היורשין ליתן לה לאלמנה מזונות: נישאת הבת. והכניסה הנכסים לבעלה שירשה מאביה שאלמנה זו ראויה ליון מהן. אע"פ שנישאת לבעל אפ"ה אלמנה נזונת מנכסים של התנה שהכניסה לו הבת: מתה הבת דהשתא לאו ברשותה נכסים קיימו: אמר ר' יהודה על ידי דיה מעשה. שאירע כן ובאו לפניו לדין ואמרו הכמים דאפ"ה דמתה הבת הואיל שהנכסים שהכניסה לו בירו הוא דנזונת: אי אשרת בשלמא דהאי בעל יורש הוי. בנכסי אשתו משום הכי נזונת האלמנה דקרמה שטר כתובתה שנתחייב לה בעלה במזונותיה מקפוי דנפלא ליה האי יורשה לבעל משום דאין יורש אלא לאחר מיתת אשתו ומשתכה דקרמה שעבוד אלמנה קודם שעבודו של בעל אלא אי אשרת לוקח הוי אמאי נזונת והא קיי"ל אין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם והני נכסים משועבדים הם לבעל משעה שהכניסתו לו אשתו. אלא לאו ש"מ יורש הוי ומשום הכי נזונת. ואם נשאל ליומר הא קדים שטר כתובתה מן הבעל שהיא כלוקח ואיכא למימר בדין הוא דנזונת. אפ"ה דקדים אינה נזונת כדפרש' לעיל מפני תקון העולם: אלו שאין חוזרין ביובל. דלא חשיב כזכיני דהדדי משום דיוכיהו רחמנא

א) [תוספ' כתובות פ"ח]: **ב)** [לקמן קמנ:]: **ג)** [עי' תוס' ב"מ קד. ד"ה הכי גרסינן]: **ד)** [כתובות מט: ה)] [ל"ל ברבי]: **ו)** [כתובות נכ: ז) [ועי' תוס' בבא קמא לב: ד"ה דסרכי]:

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה ואין מזונות הבנות כל"ל ושינה מן נמחק:

קעז א מיי' פי"ב מהל' זכיה ומתנה הל' יג סמג עשין קפ טוש"ע חו"מ סי' רמז סעיף ב:

קעח ב מיי' פ"ט מהל' נחלות הל' יב ופי"ט מהל' אישות הל' כב סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' רפו סעיף ח:

קעט ג ד מיי' מהלכות נחלות פט טוש"ע פט סעיף ג:

קפ ה ו מיי' פט הל' ט טו טוש"ע פט ס"ב:

קפא ז מיי' פט הל' יב טוש"ע פט ס"ג:

קפב ח מיי' פכ"ו מהל' מלוה ולוה הל"ב ופי"ב מהל' זכיה הל"ב סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' קיב סעיף ה וסי' קלב סעיף ג וטוש"ע אה"ע סי' לח ס"ב וס"ד:

קפג ט י מיי' פ"כ מהל' אישות הל"א סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לג סעיף ד [וכלה אלפס עוד בכתובות פד:]:

קפד כ מיי' פי"ח מהל' שמיטה ויובל הל' כ והלכה כח:

רבינו גרשום

בכח האב שיהא יכול להו רישן לשאר בניו אע"ג דגדלו הפירות בחייו: והתנן שמין את המחובר ללוקח. אדם שמכר שדה לחבירו. לסוף י' שנים ולא בתוך י' וכשהשלימו י' שנים היה תבואה של מוכר מחוברין לקרקע ועדיין לא נגמר בישולן אין אומרים דכנוף הקרקע דמיין ומכורין ללוקח אלא שמין אותן מחוברין ללוקח והוא קונה אותם משום דברשותיה דמוכר נדלו. ה"נ האי אב דהנית פירות מחוברים בחיי אביהן גדלו ואמאי לא הוה ברשותן אלא דהאי בן לחודיה:כאן בבנו. הואיל ודעתו של אב קרובה אצל בניו כשכתב לו כל נכסים לאחר מותו מחל לו הפירות שבשעת מותו . אבל מוכר לאחר לא מחל לו הפירות לפיכך שטין . ואמר לן רבי'(דמשנה זו שמין את המחוברין ללוקח אין דיוע היכן הוא : פיס' הניח בניבגדולים וקטנים. והניח נכסים וקודם שחלקו המנון אין הגדולים מתפרנסין על הקטנים . כלומר אין קונין הגדולים מלבוש מתפושת הבית מפני שלא יתמעט חלקן של קטנים מפני שלגדולים צריכין יותר מלבוש מקטנים וקטנים צריכין יותר מזונות שאוכלין בכל שעה ביום לפיכך לא יזונו מחלקן של גדולים אלא חולקין הנכסים בשוה ויעשה כל אחד בחלקו מה שרוצה: האי גדול אחי שלבש וכסה עצמו. מתפושת הבית. מאי טעמא דמתני' דקתני דאין מתפרנסין

הגהות הגר"א

א) שמין את המחוברין ללוקח אמר עולא לא קשיא "כאן בבנו כאן באחר ב)הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו: **מתני'** "הניח בנים גדולים וקטנים אין הגדולים מתפרנסין על ידי הקטנים ולא הקטנים נזונין על הגדולים אלא חולקין בשוה "נשאו הגדולים ישאו הקטנים ואם אמרו קטנים הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם "אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהם נתן הניח בנות גדולות וקטנות אין הגדולות מתפרנסות על ידי הקטנות ולא הקטנות נזונות על הגדולות אלא חולקות בשוה נשאו גדולות ישאו קטנות ואם אמרו קטנות הרי אנו נושאות כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן זה חומר בבנות מבבנים שהבנות נזונות על הבנים ואין נזונות על הבנות: **גמ'** אמר רבא "האי גדול אחי דלבש ואיכסי מביתא מאי דעבד עבד והא אנן תנן אין הגדולים מתפרנסין על הקטנים מתני' 'בשדרא שדרא פשיטא מהו דתימא ניחא להו דלא נינוול קמ"ל: נשאו גדולים ישאו קטנים: מאי קאמר אמר רב יהודה 'הכי קאמר נשאו גדולים לאחר מיתת אביהן ישאו קטנים לאחר מיתת אביהן אבל נשאו גדולים בחיי אביהן ואמרו קטנים לאחר מיתת אביהן הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן אלא מה שנתן להן אביהן נתן: הניח בנות גדולות וקטנות: שלח ליה אבוה בר גניבא לרבא ילמדנו רבינו ג)לוותה ואכלה ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי או יורש הוי "לוקח הוי ומלוה על פה אינו גובה מן הלקוחות או דלמא יורש הוי ומלוה על פה גובה מן היורשין אמר ליה תנינא נשאו גדולות ישאו קטנות מאי לאו נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל לא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות לבעל איני והא תני ר' חייא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל דלמא שאני פרנסה דאית לה קלא א"ל רב פפא לרבא לאו היינו דשלח רבין באגרתיה ד)מי שמת והניח אלמנה ובת "אלמנתו נזונת מנכסיו נשאת הבת אלמנתו נזונת מנכסיו מתה הבת אמר רב יהודה בן אחותו של ר' יוסי ה)(בן) חנינא ע"י היה מעשה 'ואמרו אלמנתו נזונת מנכסיו אי אמרת בשלמא יורש הוי משום הכי אלמנתו נזונת מנכסיו אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נזונת מנכסיו אמר אביי אי לאו דשלח רבין אנן לא ידעינן והא ו)תנן "אלו הן שאין חוזרין ביובל הבכורה והיורש

דאפי' הוי גדול אחי: בשדרא עם קטנים. כלומר אדם בעל שאין מרויח מן הנכסים כלום אבל אחר שמרויח מאי דעבד עבד: בשדרא פשיטא. דאין מתפרנסין הואיל דלית להו תנאה מינה לא מחלי ליה: מהו דתימא. מחלי ליה משום דלא תגזל שלא ילך ערום ויחף וקמ"ל דלא: נשאו גדולים מן הנכסים: אם אמרו קטנים כו': מאי קאמר. כלומר היכי מתרצי מתני' דרישא קתני נשאו גדולים ישאו קטנים דמשמע דשוין אהדדי וסיפא קתני אם אמרו קטנים הרי אנו נושאין בדרך שאתם נשאתם אין שומעין להם דמשמע דלא שוין אהדדי: אמר ר' יהודה ה"ק נשאו גדולים. אשה מתפושת ישאו קטנים נמי כנגדן מן הממון אבל אם נשאו בחיי אביהן ונתן להם אביהן ממון אם אמרו הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי אנו נושאין עכשיו מתפושת הבית בדרך שנשאתם אתם בחיי אביהן אין שומעין להן אלא מחלקין הירושה: הניח בנות גדולות וקטנות כו'. כדפפ' נבי בנים הכי נמי מפרשינן נבי בנות. וכי היכי דמקשי' ומתרצי' נבי בנים ה"נ נבי בנות: זוה החומר בבנות מבנים. שהבנות נזונות מממון הבנים בנכסין מועשין והבנים ישאלו על האתרים: ילמדנו רבינו. בתולות כו'. דכתיב אלמנה שלותה ממון מאחרים ואכלה ואח"כ עמדה ונישאת לבעל קודם שתשלם והביאה לבעל נכסים מאי: בעל בנכסי אשתו (יש לו דין) לוקח הוי אי יורש הוי. [לוקח הוי] ולא יפרע כלום משום דמלות על פה אינה נוכה מן הלקוחות דלית ליה קלא למלות על פה. או דלמא יורש הוי ונוכה כו': מאי לאו נשאו גדולות לבעל שלוו ונתפרנסו מממון הקטנות ונישאו לבעל הגדולות ישאו קטנות מה שלוו ואכלו אהיותיהן משלהן ישאו מממון הבעל אלמא דבעל בנכסי אשתו יורש הוי ויש לו דין יורש ומלות אם לוקח הוי ומתני הכי נשאו גדולות ומתפרשת הבית הכי נמי כשנשאו קטנות לבעל ישלו בעלה לפי כי על היורשין ליתן לה לאלמנה מן הלקוחות: א"ל רב פפא לרבא לאו היינו דשלח רבין באגרתיה. דבעל יורש הוי: מי שמת והניח. אשתו ובת שיהא של שניהם ואין לה יורש אלא אלמנתו נזונת מנכסי בעלה לפי כי על היורשין ליתן לה לאלמנה מזונות: נישאת הבת. והכניסה הנכסים לבעלה שירשה מאביה שאלמנה זו ראויה ליון מהן. אע"פ שנישאת לבעל אפ"ה אלמנה נזונת מנכסים של התנה שהכניסה לו הבת: מתה הבת דהשתא לאו ברשותה נכסים קיימו: אמר ר' יהודה על ידי דיה מעשה. שאירע כן ובאו לפניו לדין ואמרו הכמים דאפ"ה דמתה הבת הואיל שהנכסים שהכניסה לו בירו הוא דנזונת: אי אשרת בשלמא דהאי בעל יורש הוי. בנכסי אשתו משום הכי נזונת האלמנה דקרמה שטר כתובתה שנתחייב לה בעלה במזונותיה מקפוי דנפלא ליה האי יורשה לבעל משום דאין יורש אלא לאחר מיתת אשתו ומשתכה דקרמה שעבוד אלמנה קודם שעבודו של בעל אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נזונת והא קיי"ל אין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם והני נכסים משועבדים הם לבעל משעה שהכניסתו לו אשתו. אלא לאו ש"מ יורש הוי ומשום הכי נזונת. ואם נשאל ליומר הא קדים שטר כתובתה מן הבעל שהיא כלוקח ואיכא למימר בדין הוא דנזונת. אפ"ה דקדים אינה נזונת כדפרש' לעיל מפני תקון העולם: אלו שאין חוזרין ביובל. דלא חשיב כזכיני דהדדי משום דיוכיהו רחמנא

ו) ונלמה דנוח כוונו הרמב"ם והטוס' ונתנו והתניא גרסי' ור"ל לאפוקי מגי' רבינו.

והיורש את אשתו. פי' בקונטרס ואי הוי לוקח מחייס גם לאחר מיתה לא פקע והוי לוקח ואין נראה דהא מחייס אין לו אלא פירות ונראה לר"י לפרש דמבעיא ליה אם בעל יורש הוי לו לוקח הוי בין מחייס בין לאחר מיתה מדלא מפליג מידי ופסיק מדברין דלכל הפחות הוי יורש לאחר מיתה כדקאמר מתה הבת אלמנתו נזונת דהא אפילו הוי לוקח מחייס קאמר שפיר דנזונת שאוכל למכור הגוף מחייס והפירות לאחר מיתה כיון דבעל יורש הוי לכל הפחות לאחר מיתה ולהכי קא"ל אבי ואי לאו דשלח רבין לא הוה ידעינן דהוי יורש לאחר מיתה והתנן אלו אין חוזרים ביובל הכסורה והיורש את אשתו אלמנת היורש הוי לאחר מיתה: **נבי** יובל שויוהו רבנן כיורש. אלו דוקא נקט שויוהו רבנן דהא כיון דאית ליה דאינה חוזרת ביובל אית ליה דירושת הבעל לאוריתא דהכי אמר בבכורות (ד' נב:) וכן פי' בקונטרס אלא שויוהו רבנן בעי למימר הכיתוהו להיות יורש ולא עשאוהו לוקח: **התם** אינהו אפסידו אנפשייהו כו'.

תימה דבפרק מי שהיה נשוי (כתובות ד' לה:) אמר אבי נכסי לך ואחריך לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוליא מיד הלקוחות ואחריך מיד בעל ולוקח מיד אחריך ואוקימנא בידא דלוקח ופריך התם מאי שנא מהא דתנן דיעשו פשרה ביניהם ומשני התם אית להו פסידא לכולהו הכא לוקח הוא דאית ליה פסידא פי' כיון דאיכא פסידא לוקח שויוהו רבנן (ג) בעל כיורש ואין מוליא מיד לוקח והשתא אמר הכא דאיתו דאפסיד אנפשיה דלא ס"ל למיזבן מאתתא דיתבא תותי גברא לפי שאחריך יוליא מידו מ"מ הרי יודע דיחזרו חלילה וילטרכו לעשות פשרה וירויח הבעל ואור"י דהתם לא אפסיד אנפשיה לפי שסבור שיעשה פשרה עם אחריך ולא יגבה הבעל כלום וא"ת מ"ש מהא דאמר התם לעיל נכסי לך ואחריך לפלוני עמדה ויסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום אלמא אע"ג דאיכא פסידא לאחריך הוי בעל לוקח וי"ל דמתניתא שאני דאין כל כך פסידא אם לא יקבל במתנה וא"ת דאמר בריש המפקיד (ב"מ ד' נה. ושם) שמו לה לאשה ואכסיבא לו שמו מינה (ד) ואכסיבא בעל לוקח הוי ולא מיהדר כו' אע"ג דאיכא פסידא לגוה לא מיהדר ליה אדעת אע"פ דשומת הדרת לעולם וי"ל כיון דבדין לא הדר אלא משום ועשית הישר והטוב לא חשיב כל כך פסידא עוד מקשים דאמר בהחובל (ב"ק ד' פט. ושם) כי אתו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב אמרו תקנת אושא מתני' היא הנעבד והאשה פגיעתן רעה אחריה שהבלו בהם חייבים והם שהבלו באחרים פטורין ואי ס"ד ליתא לתקנת אושא תזבן נכסי מלוג ותיתיב ליה משמע הא ליתא לתקנת אושא לא ליתיב ליה ולא מידי ואמאי הא לא תקנו רבנן דהוי לוקח אלא היכא דליכא פסידא לאחריני אבלהכא איכא פסידא דנתבלים וי"ל דהוה מצי למפרך ולטעמיך אלא דבלאו הכי פריך שפיר ולרש"י נראה דלא קשה מידי דהא כיון דתקינו רבנן דבעל מוליא מיד הלקוחות לעובדא היכא דליכא פסידא לאחריני לא פלוג ותקנו דבכ"מ שאשה מוכרת הבעל מוליא אפילו במקום שהבלה באחריה דליכא פסידא לאחריני כיון דלא שכיחא מלתא שיהא פסידא לאחריני לכך לא פלוג רבנן ובכל מקום מוליא:

הדרן עלך יש נוחלין

מי שמת: והבנות יזונו. מה שהזכיר רש"ם בהדי מזונות פרנסה אין נראה לריב"ן דהא מזונות היינו אכילה ושתיה ופרנסה היינו מלבושין ולרבי הנשואין ותרי מילי נינהו כדאמר [בפ' מליאת האשה] (כתובות ד' סח:) מוליאין לפרנסה ואין מוליאין למזונות וקתני נמי הבנות מזונות ומתפרנסות וכן בכמה דוכתי משמע דתרי מילי נינהו: **אמר** ר"ג רואה אני את דברי אדמון. בכתובות (ד' קו.) אמר כ"מ שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו א"ל רבא לרב נחמן אפי' בברייתא כו' מכל הנהו סוגיא משמע דהלכה כאדמון ותימה דהכא בגמרא כולה שמעתא כרבנן דאדמון ודלא כהלכתא דא"ר ג'(יוסי) א"ר יוחנן יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין וכו' ובעיא נמי דר' ירמיה מר' אבא(ה) הויא אליבא דרבנן ואמר נמי בסוטה(ד' כח:) היכי דמי רשע ערום א"ר ג'(יוסי) א"ר יוחנן זה המשיא עצה למכור בנכסים מועטין ור"ח וה"ג ורב אלפס פסקו כרבנן דאדמון משום דשמעתין דהכא כוותייהו אזלא ור"ת אומר דאדמון לא פליג ארבנן אלא שמתמיה על התקנה שתקנו נכסים מועטין אבל מ"מ כרבנן ס"ל ולא משמע הכי מדקאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון: [ועיין תוספות כתובות קה: סד"ה אדמון]:

והיורש את אשתו אמר ליה רבא והשתא דשלח מי ידעינן א)**האמר ר' יוסי בר' חנינא באושא התקינו האשה שמברה**(ב) **נכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות אלא אמר רב אשי בעל שויוהו רבנן כיורש ושויוהו רבנן כלוקח והיכא דטבא ליה עבדו ליה גבי יובל שויוהו רבנן כיורש משום פסידא דידיה גבי דר' יוסי בר' חנינא שויוהו רבנן כלוקח משום פסידא דידיה גבי דרבין משום פסידא דאלמנה שויוהו רבנן כיורש והא גבי דר' יוסי בר' חנינא דאיכא פסידא ללקוחות ושויוהו רבנן כלוקח התם אינהו אפסידו אנפשייהו כיון דאיכא בעל לא איבעי להו למיזבן מאיתתא דיתבא תותי גברא:**

הדרן עלך יש נוחלין

מי ג)**שמת והניח בנים ובנות** א"**בזמן שהנכסים מרובין הבנים יירשו והבנות יזונו נכסים מועטין הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון: גמ'** וכמה מרובין אמר רב יהודה אמר רב כדי שיזונו מהן אלו ואלו שנים עשר חדש כי אמריתא קמיה דשמואל אמר זו דברי רבן גמליאל בר רבי אבל חכמים אומרים ב"כדי שיזונו מהן אלו ואלו עד שיבגרו איתמר נמי כי אתא רבין אמר ר' יוחנן ואמרי לה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל שיזונו מהן אלו ואלו עד שיבגרו הן מרובין פחות מכאן הרי אלו מועטין ואי ליכא לאלו ואלו עד שיבגרו שקלי

וכן סוגיא דשמעתא דכל היכא דאיכא פסידא כגון פסידא דאלמנה דליכא למימר איהו דאפסיד אנפשיה שויוהו רבנן כיורש:

הדרן עלך יש נוחלין

מי שמת: **מרובין**. מפרש בגמרא: **והבנות יזונו**. מזונות ופרנסה נשואין עד דתבגרן או עד דתנסבן לגוברין כדתנן בכתובות (ד' נב: נג:): **ישאלו**. יחזרו על הפתחים: **בשביל שאני זכר הפסדתי**. בתמיה (ג) וכגמ' מפרש מאי קאמר אלא לא אפסיד ונזונים יחד: **אמר רבן גמליאל כו'**. והכי הלכתא כאדמון דאמר בפ' בתרא דכתובות כל מקום שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו: **גמ' כדי שיזונו**. פרנסה ומזונות: **אלו ואלו**. בנים ובנות: **כי אמריתא**. אחר פטירתו של רב ובאתי ללמוד קמיה דשמואל: **עד שיבגרו**. שכך התנה להן אביהן עד דתבגרן או תנסבן כדאמר בכתובות ואיתיב מועטין ויזונו הבנות עד שיבגרו והמותר לבנים כדמפרש ואזיל: שקלי

(א) כתובות ב. עח: ב"ק פח: ב"מ נה. לו: לעיל ב. (ב) כתובות קח: ג)[נ"ל ר' אפי']:

(ה) גמ' בנכסי מלוג: (ב) רשב"ם ד"ה בשביל וכו' בתמיה אלא לא אפסיד ונזונים יחד וכגמ' מפרש מאי קאמר הס"ד: (ג) חוס' ד"ה התם וכו' לבעל כיורש וכו' האמר הכא דאיהו דאפסדו אנפשייהו דלא הוה להו למיזבן: (ד) בא"ד אלו שמו מינה דאשה וחכיכא ומתה בעל לוקח: (ה) ד"ה אמר וכו' מר' אבא נמי הויא אליבא:

שקלי להו בנות לכולהו. בתמיה דכיון דקרית להו מועטין א"כ לא יטלו בהן כלום הבנים דהא תנא במתני' גבי נכסים מועטין הבנים ישאלו על הפתחים: **והשאר לבנים.** והאי דקתני ישאלו על הפתחים היינו משהוציאו אותו השאר בהוצאת מזונות מכאן ואילך הבנות יזונו עד שיבגרו והבנים ישאלו על הפתחים: **פשיטא מרובין ונתמעטו.** בשעת מיתה היו מרובין ועכשיו הוקירו מזונות לו נתקלקלו הנכסים וחסרו ואין בהן כדי מזון אלו ואלו עד שיבגרו: **כבר זכו בהן יורשין.** בשעת מיתה אביהן וקרינא בהו נכסים מרובים ויקחו הבנות חלקן המגיעה כפי שומא של שעת מיתת אביהן והבנים יירשו חלקם שהיה מגיעה בשומתה שעה וכל מה שחסרו הנכסים חסרו לבנות ולבנים לכל אחד כפי חלקו הראוי לו: **ונתרבו.** שהוזלו מזונות: **מהו.** מי מטי רווחא לבנים ויטלו מותר נכסים העודף מכדי מזונות בנות עד שיבגרו: **יתומים שקדמו.** קודם שהעמידו בנות בדין ומכרו אפילו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו דאין מוציאין למזון האשה והבנות מנכסים משועבדים וכ"ש בנכסים מרובין כדאמר בכתובות האחים שקעבדו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות ש"מ כיון שאם מכרו מכירתן מכירה יש להן תפיסת יד בנכסים ואם נתרבו יש להן חלק בהן וזכותם בהן עומדת: **אלמנתו מהו שתמעט בנכסים.** מי שמת והניח בנים ובנות והניח נמי אלמנתו ונריכה נמי מזונות כל ימי מיגר ארמלותה ואין כאן נכסים אלא כדי מזון הבנים והבנות עד שיבגרו מי אמרינן כיון דאית לה מזוני ממעטא ולא מיקרו נכסים מרובין ומפרישין מהנכסים מזון האשה והבנות עד שיבגרו והמותר לבנים דהא מועטין ניהו ולאחר שיוציאו המותר ישאלו על הפתחים או דלמא כיון דאילו מינסבא לבעל ליה לה מזוני ממעטא וכמאן דליתא דמיא ומוציאין מן הנכסים לבנות כדי מזונן עד שיבגרו וכל השאר יירשו הבנים כדין נכסים מרובין דהא אלמנה לא ממעטא להו וקרינן בהו הבנים יירשו והבנות יזונו ומחלק הבנות לא חזון האלמנה עמהם והיינו דאיכא בין ממעטא ללא ממעטא דאי ממעטא הבנים ישאלו והאלמנה חזון ואי לא ממעטא יזונו יחד האלמנה והבנים אבל הבנות אין להן להפסיד במזונותיהם כלל בין ממעטא בין לא ממעטא דהא בין בנכסים מרובין בין בנכסים מועטין הכן הבנות יזונו אי נמי היכא דלא ממעטא מיקרו נכסים מרובין ואף על פי שנתעכבה היום או למחר מליגא הרי הוא כמרובין ונתמעטו דאמרינן כבר זכו בהן יורשין ויזונו שלשתן יחד בנים ובנות ואלמנה כן נראה שיטה זו בעיני: **כח אשתו.** מי שקיבל עליו בשעת נשואין לזון בת אשתו מאיש אחר חמש שנים ומת ומוטל על היורשין לזונה: **כיון דאף על גב דמינסבא אית לה מזוני.** עד חמש שנים מן היורשין שהרי חוב הוא שנתחייב לה אביהן ממעטא ויזונו היא והבנות והבנים ישאלו: **לא ממעטא.** ומיקרו מרובין בשעת מיתה ונתמעטו אחרי כן וכבר זכו יורשין והבנות יזונו עד בגר ואותה הבת חזון עמהן: **בעל חוב מהו שימעט.** אם אין נכסים אלא כדי החוב ומזון הבנות מי אמרינן דממעטו והבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים או לא ממעטו ויזונו בנים ובנות עד שעת עריפת בעל חוב וכשיגרוף אם יש מותר יזונו בנות עד בגר ואם לאו יפסידו: בת

יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין. פי' בקונטרס שקדמו ומכרו קודם שעמדו בדין לגבות לבנות בנכסים מועטין ומיהו לר"י נראה דאפי' כבר תפסו הבנות או הגבו להם ב"ד אם מכרו אחים מכור וכן משמע ביבמות בפרק אלמנה (דף פז:) דקאמר התם רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו הבת מאכלת והבן אינו מאכיל מ"ש בן דאין מאכיל מפני חלקו של עובר בת נמי לא תאכיל מפני חלקו של עובר א"ר אסי הכא בנכסים מועטין עסקינן וכגון דאיכא בן בהדה דהאי בת דממ"נ אי ההיא דמיעברא ביה בן הוא לא עדיף מהאי דקאי ואי בת היא אמאי קא אכלה בתקנתא דרבנן כל כמה דלא נפקא לאויר העולם לא תקינו ליה רבנן ופריך במאי אוקימתה בנכסים מועטין והאמר רבי אסי א"ר יוחנן יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין כו' ומאי קושיא ולוקמה כגון שתפסו כבר הבנות או שהגבו להם ב"ד דאין יכולין למכור אלא משמע דלעולם יכולין למכור וקשה יש לדחות דהכי דיכולין ב"ד לגבות חלק של בת עומדת חלק של עובר שיש לאחוש שמא היא בת אין יכולין לגבות כיון שלא יצאת לאויר העולם ואותו חלק יכולין האחין למכור ומיהו אין נראה לדחות כן ועוד דאיה דאמר בפ' הנושא (כתובות דף קג.) אמר ר"נ יתומים שקדמו ומכרו מדור האלמנה לא עשו ולא כלום ומ"ש מדרבי אסי א"ר יוחנן יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו התם לא תפסי' מחיים הכא תפסה מחיים משמע כיון דלא תפסי מחיים אע"ג דתפסי לאחר מיתה לא היה מועיל כלום אלא מה שמכרו מכרו והא דאמר בפ' נערה (שם דף נא.) דשב"א אומר נכסים שיש להן אחריות מוציאין לבנים מן הבנים ולבנות מן הבנות כו' אבל לא לבנים מן הבנות בנכסים מועטין מ"מ אע"ג דאין מוציאין אם מכרו מכרו והשתא אתי שפיר דבכל ענין משמע דפשיטא דמועטין ונתרבו זכו בהם יורשין אפילו כבר תפסו וגבו להם ב"ד דאי אלו הכי אכתי הוה ליה למיבעי במועטין ונתרבו וכבר תפסו או הגבו להם ב"ד מאי ואם תאמר כיון דבנכסים מועטין נמי מה שמכרו מכרו אפילו כבר תפסו מה חילוק יש בין נכסים מרובין לנכסים מועטין דבנכסים מרובין נמי נראה שאין מוחרין למכור ולהפקיע מזונות וי"ל דיש חילוק דבנכסים מרובין יכולין למכור לצורך גדול אבל בנכסים מועטין אין יכולין למכור כלל לכתחלה ועוד דמרובין ונתמעטו יזונו הבנים עם הבנות ובנכסים מועטין לא יזונו כלל: **מזה** שמכרו מכרו. וא"ת דהכא אמרינן דבין מרובין ונתמעטו ובין מועטין ונתרבו זכו בהם היורשים ובפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף נא. ושם) גבי כתובת בנין דכרין אמר פשיטא מרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין פירוש יורשי כתובה הגדולה מועטין ונתרבו מאי ת"ש דהכהנו בני לרור מועטין ונתרבו הוו אהו לקמיה דרב עמרם אמר להו זילו פייסיהו ואי לא כו' עד דאתו לקמיה דר"נ אמר כשם שמרובין ונתמעטו כבר זכו בהם יורשין כך מועטין ונתרבו זכו בהן יורשין ופירש בקונטרס זכו בהן יורשין של כתובה הקטנה ופליג ר"נ אדרב עמרם דאמר זילו פייסיהו דמשמע לבני קטנה אמר לפיים בני הגדולה דאי לבני הגדולה אומר לא הוה שייך לשון פיוס כיון דמן הדין שקלי בני הקטנה בנחלה גמורה דאורייתא ולא קשיא מידי דהכא יד הבנים לעולם על העליונה כדי להעמיד נחלה דאורייתא ועוד דהכא לא פקע כח היתומים מעולם כדקאמר מה שמכרו מכרו ולר"י נראה דהא דקאמר התם ר"נ כו' מועטים ונתרבו זכו בהם יורשין היינו יורשי כתובה הגדולה ויטלו אלו כתובת אמם ואלו כתובת אמם מדלא קאמר כבר זכו בהן יורשין לעולם בתר תקנתא דרבנן שתקיים כתובת בנין דכרין והכא אזלינן בתר מעיקרא וי"ל דהתם לא מיעקרא כולי האי נחלה דאורייתא דהרי מ"מ כולן יורשין אע"פ שאין מוטלין בשוה אבל הכא מיעקרא לגמרי: **רבי** אמרינן כיון דאילו מינסבא ליה לה לא ממעטא. תימה לר"י היאך מועה לומר כן והא בת נמי אי מינסבא ליה לה כדתנן ג) דתהון מתזנן עד דתלקון לגוברין ומאי קאמר נמי בע"ח מיחסר גוביינא בת נמי מיחסרא גוביינא ואי מתה נמי ליה לה כמו בת אשתו ועוד אי באלמנה שייך נכסים מועטין מה שיעור יהיה דבשלמא בבנות יש שיעור למ"ד עד שיבגרו אבל באלמנה לא שייך בגרות ועד מתי יהיו נכסים מועטין ונראה לפרש דודאי אם אין כאן אלא אלמנה הבנים שניהם שוין בנכסים וכן אם אין כאן אלא אלמנה ובנות דלא תקנו (ה) נכסים מועטים אלא לבנות שהן יוצאי יריכו והם בנות ירושה במקום שאין בנים ואע"ג דמיחסרא

שקלי להו בנות לכולהו אלא אמר רבא [א]מוציאין להן מזונות לבנות עד שיבגרו **והשאר לבנים** [א]**פשיטא מרובין ונתמעטו** [ב]**כבר זכו בהן יורשין מועטין ונתרבו מאי** [ג]**ברשות יורשין קיימי הלכך ברשות יורשין שבוח או דלמא סלוקי מסלקי יורשין מהכא תא שמע** [ב]**דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן** [ד]**יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו יתיב רבי ירמיה קמיה דרבי אבהו וקא בעי מיניה אלמנתו מהו שתמעט בנכסים מי אמרינן כיון דאית לה מזוני ממעטא או דלמא כיון דאילו מנסבא לית לה השתא נמי לית לה** [ה]**אם תמצא לומר כיון דאילו מנסבא לית לה השתא נמי לית לה בת אשתו מהו שתמעט בנכסים מי אמרינן כיון דבי מנסבא נמי אית לה וממעטא או דלמא כיון דאילו מתה לית לה ולא ממעטא ואם תמצא לומר כיון דאילו מתה לית לה** [ו]**ולא ממעטא בע"ח מהו שימעט בנכסים מי אמרינן כיון דבי מיית נמי אית ליה ממעט או דלמא כיון דמחסרי גוביינא** [ז]**לא ממעט ואיבא דבעי לה לאידך גיסא בע"ח מהו שימעט בנכסים בת**

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה מי אמרי' וכו' דלא תקנו דין נכסים:

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פי"ע מהלכות אישות הלכה יז סמג עשין מת טוש"ע אה"ע סי' קיב סעיף א: ג ב מיי' שם הלכה יט טוש"ע שם סעיף יג: ד ג ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף יד: ה ה ו ז מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף טו וע"ש.

רבינו גרשום

שקלי להו בנות. מיד בתמיה ולית לבנים כלום והא יש בנכסים הללו הרבה יותר משיעור מזונות לבנות עד שיבגרו: אלא אמר רבא מוציאין מהן. מיד שיעור מזונות לבנות עד שיבגרו והשאר יהיו לבנים למזונות: יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו. ואין גובין מהן השתא מה שמכרו בנכסים מועטין זכו בהן כל שכן במועטין ונתרבו: שוב יתיב קבעי אלמנתו שהיורשין חייבין לזונה ואי ליכא אלא סיפוק הבנות וסיפוק אלמנה דאם לא הוי מינסבא איכא מיעוט נכסים דלית בהו עד שיבגרו וממעטא לגבייהו ואמרינן נכסין מועטין הן. והבנים ישאלו על הפתחים: מי אמרינן כיון דאית לה מזונות ממעטא. וישאלו על הפתחים. או דלמא כיון דבידה לאינסובי אימת דבעי. וכי מנסבא ליה לה מזוני מיורשין ה"ג השתא השבינן לה כמאן דמינסבא ולא ממעטא: בת אשתו. שקבל עליו לזונה ה' שנים כשנשא אמה והשתא מת הבעל ויורשין חייבין במזונותיה עד סוף ה' שנים מהו שתמעט בנכסים. דלא הויין מרובין: מי אמרינן. אע"ג דאי מינסבא אית לה ה' שנים מזונות כמו שקבל ממעטא או דלמא כיון דאלו מתה ליה מזונות השתא נמי לא ממעטא: בעל חוב של אביהן מהו שימעט. כשמחשבין החוב שיש לו לקבל הוו נכסים מועטין. מי אמרי' אע"ג דאילו מת בעל חוב אית ליה יורשין שגובין במקומו וממעט. או דילמא כו': איכא דבעי להך גיסא. שמקרים במאוחר תחלה: בעל חוב מהו שימעט בנכסים. מי אמרינן כיון שמחוסר גוביינא לא ממעט או דילמא כיון דאילו מת נמי אית להיורשין נמי